

Jonáš Zbořil

Sulc

K jezírku se nesmělo. Jako by se někdo bál, co tam spatříme.

K věci. Je mi 34 let. Jsem pravděpodobně novinář, otec dvou dětí, manžel. Básník, který zkouší psát prózu. Nikdy v životě jsem nevyslovil větu německy. Možná proto jsem se cítil tak nepatřičně, když jsme spolu s dalšími členkami české literární delegace vystoupili z vlaku na opuštěné nástupiště v bavorském městě Sulzbach-Rosenberg. Cítil jsem se nepatřičně, protože jsem byl „pravděpodobně novinář“ (přichomýtl jsem se k tomu, práci novinářů jsem nijak zásadně nerespektoval, neměl jsem zálibu ve faktech, v informacích, v nesrovnalostech). Cítil jsem se falešně, protože jsem „zkoušel psát prózu“. Jednou za týden. Občas. Cítil jsem se zmateně, když na mě dolehlo německé dusno. Jiný vzduch, cizí vzduch. Jiné lampy, jiné chodníky, jiný jazyk.

„Sulcová hora — růžový hrad,“ překládá Michala, vedoucí našeho výletu, česko-německého spisovatelského setkání. Proč jsem na něj byl pozván, upřímně moc netuším.

Procházíme parkem. Všechno je v něm nějak přerostlé. Netušil jsem, že je Německo taková divočina. Jako bychom byli v jižní Americe. Markéta prožila v blízkosti džunglí několik let. Je v tom zběhlá. Všechny členky delegace působí, že jsou zcestovalé, že je nic nerozhodí. Baví se o psaní, o dětech, o cizích zemích, zatímco skrz křoví prosvítá cosi šedivého a lesklého.

„Michalo,“ ukazuju naší vůdkyni. Nevnímá. Musí zatelefonovat synovi. Má na starosti mladší sourozence.

To mezi listy německé buše vypadá na jezero. Leskne se to, opalizuje. Obří plod liči. Něco, co se odněkud vyvalilo, zpod puklé skořápky. Něco, co nemá být vidět.

Kolem jezera kus zplihlé červenobílé pásky. Co se tu stalo? Nehoda?

Jdu blíž.

„Kam jdeš? Zabloudíme!“ volá na mě Michala.

„Verbotten. Neumíš německy?“ trefuje se na citlivé místo. Předstírám zmatení, to se básníkům zkoušejícím psát prózu dobře věří.

A pak setkání s německými spisovateli, nesmělé rozhovory u jednoho stolu. Richter, šéf literárního domu, nese kafe, fotí nás. Je vedro. Na Německo v mých představách naprosto nepřírozené vedro.

Markus napsal román o bezdomovcích. Teď už píše novou knihu: o lidech na venkově. Jeho psaním protéká něco nečekaně tragického. Markus působí jako analytický typ. Mladý, přemýšlivý muž. Ale nevím, nerozumím. Vím jen, co mi šeptá tlumočnice Julie: „Svým psaním se snažím docílit toho, aby se čtenář dostal mimo komfortní zó—“

Neposlouchám. Myslím na jezírko.

Ulrike píše o kvantové teorii, román rozštěpený na mikročástice. Sofie a její biologie. Jan a jeho Šumava. Dora — Berlín. Já. Něco si rychle vymyslím. Nikdo nepojal podezření, myslím. Možná tlumočnice.

Poslední je Friede. Chce napsat román o pravdě. „Budu ho psát celý zbytek života. Poslední stránka bude úmrtní list,“ usmívá se padesátiletá žena s nepřírozeně živýma očima. Pak na mě zamrká.

„You fall in love with what you know, harder with what you don't.“

Říkali to ve filmu o francouzských vulkanologích, muži a ženě, kteří milovali jeden druhého spalující láskou — a stejně spalující láskou milovali také sopky. Milovali vůbec všechno, co vřelo, co se hýbalo, co se chystalo k explozi hluboko pod zemským povrchem. Když spolu seděli v alsaské kavárně na prvním rande, mysleli na to, že zatímco u stolků brebentí další spokojení milenci, pod nimi se posouvají tektonické desky.

Málokdo myslí na tektonické desky. Málokdo na ně myslí, dokud nevybuchne nějaká sopka. Dokud z povrchu Země nevytryskne žhnoucí láva a neroztaví všechno kolem sebe. Někdo na pohyb tektonických desek nemyslí ani pak. Někdo si na ně nevzpomene celý den. Celý rok.

Ne že bych byl vulkanolog. Nebo snad spisovatel. Ale s tou vášní pro něco, co nechápu, co neznám, se dokážu ztotožnit.

„Už to neřeš, prosím tě. No tak se tam nemá chodit. Co bys tam hledal? Jsou tam pijavice nebo tak něco,“ říká mi někdo při přestávce v programu, když se zmíním o zakázaném, neznámém jezírku.

„Už je to mírně otravný,“ přidává se Michala, samozřejmě s úsměvem. Je zběhlá v konverzacích s velkými egy i s chaotiky. Ta nikdy nikoho neurazí. Ani mě ne.

Vytahuju z brašny rukopis, chci si ho projít, než si budeme s ostatními autory navzájem číst. Už na to jezírko kašlu.

Pak si čteme. Poslouchám Markuse, Ulrike, Markétu, Jana. Jsou ponořeni do svých světů, brzo je představí lidem lačným po tom, aby je prozkoumali.

Ten nejdůležitější dojem, který si odnáším ze setkání spisovatelů, je naplnění možného. Tak takhle by to vypadalo, kdybych byl autor. V hlavě bych měl mapy a na nich postavy, nebo jenom body, nápady, které se posunují v prostoru po souřadnicích a potkávají další nápady – střetávají se a pak pokračují dál jako nečekané juxtapozice. Tohle bych dělal celé dny. Psal bych. Četl bych. Občas šel koupit mléko nebo si hrál s dětmi. S nakladatelem bych řešil obálku. Doufal, že časopis přijme text. Něco editoval. Přemýšlel, co dál. Zlobil se na svou představivost. Byl zasažen nápadem. Mluvil o svém nápadu. Psal svůj nápad. Psal svůj nápad.

Je po večeři, stojíme venku s Janem. Lžu, že jsem dočetl poslední román Kateřiny Tučkové. Nechápe, proč jsem řekl, že to bude kniha roku.

Ostatní už šli spát. Vedro a dusno je jako v poledne.

„Asi se půjdu projít,“ říkám do ticha.

„Ted? Zítra ráno bude beseda,“ namítá Jan.

„Půjdu. Dělá mi to dobře na spánek,“ usměju se, ale Janovi se to nezdá. No co, zadržet mě nemůže.

Úzké uličky a malé, staré dveře.

Zítra ráno vstanu brzo. Jen se tomu psaní více věnovat. Třeba ten nápad s robotem žijícím v divočině, s novým živočišným druhem, není tak marný.

Pak odněkud z hloubi města slyším smích, nebo snad pláč? Má zvláštní ozvěnu, utápí se a zase se vynořuje, jako když zvukem z dálky otáčí vítr a trhá ho na kusy.

Chvilí nevím, kde jsem. Musel jsem se zamyslet, přestal jsem dávat pozor na cestu. Odněkud slyším pleskání, jako když se uprostřed noci spustí kalous se stromu a vyráží na lov.

Nebo to pleskají vlny?

Jsem u sulcového jezera?

Samozřejmě. Nemohlo to dopadnout jinak. Chvěju se napětím. Chci ho vidět.

Vykročím a kdosi mě chytá za paži.

„Nein.“

Ta tvář je mi povědomá. Je to někdo z literárního centra, nepamatuji si jméno, představil se jednou, pak doléval kafe a nosil bábovku, příkyvoval, když se mluvilo o grantech.

Vracíme se po schodech k hotelu, tváříme se oba, že jsem prostě zabloudil, hotel je přece tamtím směrem.

„Jak se vám tu zatím líbí?“ ptá se mě muž anglicky. „Richter,“ připomíná. No jistě, Richter.

„Je to podnětné. Motivující,“ odpovídám. Nenápadně se ohlížím za sebe, doufám, že přes větve stromů zahlédnu kalnou vodu jezera.

„Vaše básně. Vyšly už německy?“

Neodpovím, protože zase slyším zvonivý smích. Šplouchnutí vody. Nádech, výdech. A pak vzlykání – úlevné.

„Pojďme, mladý pane.“ Richter mě jemně bere za paži.

„Kdo to tam je?“ ptám se, jsem rozčilený. Hledám tvář. Ale ne, nikdo není vidět. Markéta? Ulrike? Friede? Nebo jsou tam všichni?

„Chci tam taky! Proč mě nepustíte?“

Richter se soucitně usmívá.

„Možná příště.“

Před usnutím v hotelovém pokoji — mluvím k sobě. Přefíkávat si v duchu, co udělám zítra. Nebo za rok. O čem budu psát.

Věty se pomalu rozplývají do nesmyslů. Jako kdyby jejich konce někdo namáčel do kyseliny sírové. Do vody sulcového jezera.

Rozplynout se v psaní. Kdyby to šlo, psal bych o nejběžnějších věcech. O pouličních lampách, o zapomenutých parcích, o gravitaci.

Miluješ, co znáš. Ještě víc miluješ, co ti na očích zůstává nepoznané.

